

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízдила a soudkyň JUDr. Brigity Chrástilové a JUDr. Milady Tomkové v právní věci žalobce: **Z. N.**, zastoupeného JUDr. Štefanem Páleníkem, advokátem, se sídlem Masarykovo nám. 1484, Pardubice, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované o zamítnutí žádosti o plný invalidní důchod ze dne 15. 3. 2006, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 5. 2007, č. j. 43 Cad 44/2006 - 51,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Ustanovenému zástupci, advokátu JUDr. Štefanu Páleníkovi, **se přiznává** odměna ve výši 1600 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal včas kasační stížnost proti v záhlaví blíže označenému rozsudku krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba směřující proti rozhodnutí žalované ze dne 15. 3. 2006, č. X, jímž žalovaná zamítla stěžovatelu žádost o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“). V odůvodnění žalovaná uvedla, že doba pojištění potřebná pro nárok na plný nebo částečný invalidní důchod u pojištěnce ve věku nad 28 let činí 5 roků, přičemž potřebná doba pojištění se zjišťuje z období před vznikem invalidity, a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z doby posledních 10 let před vznikem plné nebo částečné invalidity. V rozhodném období před vznikem invalidity, tj. od 28. 6. 1995 do 27. 6. 2005, dle žalované stěžovatel získal pouze jeden rok a 18 dní pojištění, a proto stěžovatelu žádost zamítla.

Krajský soud v kasační stížnosti napadeném rozsudku uvedl, že provedl důkaz napadeným rozhodnutím žalované, posudkem posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, pobočka Ostrava, ze dne 26. 9. 2006, dále posudkovým spisem stěžovatele vedeným u Okresní správy sociálního zabezpečení v Brně, obsahem dávkového spisu stěžovatele, jakož i potvrzením Českých drah, a. s., a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Soud ze správního spisu stěžovatele zjistil, že v rozhodném období deseti let před vznikem plné invalidity, tj. od 28. 6. 1995 do 27. 6. 2005, získal stěžovatel pouze 1 rok a 18 dní pojištění. Dle dodatečně doloženého potvrzení o zaměstnání u Českých drah, a. s., získal stěžovatel ještě dalších 187 dní pojištění, takže v rozhodném období určeném § 40 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění získal celkem 1 rok a 205 dnů pojištění. Stěžovatel dle názoru soudu splnil pouze jednu z podmínek § 38 zákona o důchodovém pojištění, jež se týká jeho zdravotního stavu, jelikož pokles jeho schopnosti soustavné výdělečné činnosti dosáhl dle posudku lékaře okresní správy sociálního zabezpečení 70 %, je tedy osobou plně invalidní, ovšem nesplnil podmínku § 9 a § 40 citovaného zákona, neboť doba jeho pojištění, zjišťovaná v posledních deseti letech před vznikem invalidity, nedosáhla požadovaných 5 let. Krajský soud z uvedených důvodů stěžovatelovu žalobu podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), pro nedůvodnost zamítl.

Stěžovatel podal do zamítavého rozhodnutí krajského soudu kasační stížnost z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Namítl, že žádost o plný invalidní důchod podal u žalované v roce 2004, a proto by se měla zjišťovat potřebná délka pojištění od roku 1994 do roku 2004, kdy byl veden na úřadě práce jako nezaměstnaný, posléze pracoval u Pražské paroplavební společnosti, u Českých drah, a. s., a poté ve firmě Kapl Litovel. Dále uvedl, že byl v roce 1997 zatčen a poté 24 měsíců držen ve vazbě, i když byl rozsudkem Okresního soudu v Olomouci odsouzen pouze ke dvaceti měsícům odnětí svobody, z čehož dovozuje, že byl 4 měsíce držen ve věznici protiprávně. Stěžovatel požaduje dobu těchto 4 měsíců neoprávněné vazby započítat pro účely důchodového pojištění, i když nebyl při výkonu trestu odnětí svobody pracovně zařazen. Vzhledem k odpracovaným 27 rokům a 148 dnům se stěžovatel domnívá, že mu z důvodu pracovní nezpůsobilosti přináležejí plný invalidní důchod. Tyto skutečnosti stěžovatel považuje za takové vady řízení, jež mohly ovlivnit zákonnost rozhodnutí žalované, jakož i soudu, a proto Nejvyšší správní soud žádá, aby napadené rozhodnutí krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná se k podané kasační stížnosti nevyjádřila.

Ze správního a soudního spisu byly pro posouzení věci zjištěny následující skutečnosti:

Rozhodnutím Okresní správy sociálního zabezpečení v Olomouci ze dne 27. 3. 1991 byl stěžovatel na základě závěrů odborného lékařského posudku shledán nadále pouze částečně invalidním dle § 37 odst. 2 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb. Dne 3. 11. 2004 stěžovatel znovu požádal o přiznání plného invalidního důchodu. Rozhodnutím ze dne 15. 3. 2006, č. 521 113 161, žalovaná zamítlá stěžovatelovu žádost o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek § 38 zákona o důchodovém pojištění, a to z důvodu, že v rozhodné době před vznikem invalidity, tj. od 28. 6. 1995 do 27. 6. 2005, stěžovatel získal pouze 1 rok a 18 dní pojištění. Žalovaná stěžovatele v rozhodnutí poučila o možnosti doložit další příslušné doklady k novému posouzení, pokud byl zaměstnán (pojištěn) i v dobách, které v osobním listě důchodového pojištění nejsou uvedeny. Stěžovatel byl podle posudku lékaře okresní správy sociálního zabezpečení ze dne 9. 11. 2005 uznán plně invalidním podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění a to ode dne 28. 6. 2005, a jeho dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav byl podřazen postižení uvedenému v kapitole IX., oddílu B, položce 1, písm. b) přílohy č. 2 vyhlášky 284/1995 Sb., v platném znění, a hodnocen 60 % mírou poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti,

příčemž s ohledem na další zdravotní postižení byla tato hodnota podle § 6 odst. 4 citované vyhlášky zvýšena o 10 %, tedy celková míra poklesu byla hodnocena 70 %.

Krajský soud si v řízení o přezkumu napadeného rozhodnutí žalované vyžádal odborné lékařské posouzení stěžovatelova zdravotního stavu (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.) Posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „posudková komise“), pobočka Ostrava, ač nebyla otázka míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatele v projednávané věci spornou. Posudková komise hodnotila míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatele dle kapitoly IX., oddíl B, položky 1, písm. b), přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb., pouze 55 %, a dospěla k závěru, že stěžovatel byl k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované pouze částečně invalidní. Stěžovatel byl na jednání před správním soudem prvního stupně přítomen a vyjádřil zásadní nesouhlas se zamítnutím jeho žádosti o invalidní důchod. Namítl, že poté co doložil další doklady o zaměstnání u Českých drah, a. s., mu měla žalovaná plný invalidní důchod přiznat, neboť podle jeho propočtů má nyní odpracováno asi 26 let, a z toho v období od 28. 6. 1995 do 27. 6. 2005 asi 4 roky. Dále stěžovatel v průběhu jednání uvedl, že v období od roku 2001 do roku 2004 pracoval „na černo“, takže v tomto ohledu doplnění dokazování nenavrhuje. Z osobního listu důchodového pojištění stěžovatele ze dne 19. 3. 2007 (poté, co stěžovatel žalované doložil potvrzení o zaměstnání u Českých drah, a. s.) plyne, že získal celkem 27 roků a 258 dnů pojištění, z čehož v období od 28. 6. 1995 do 27. 6. 2005 celkem 1 rok a 205 dnů pojištění. Krajský soud proto s ohledem na nesplnění podmínky pro přiznání nároku na plný invalidní důchod uvedené v § 39 a § 40 zákona o důchodovém pojištění stěžovatelovu žalobu zamítl.

Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.) a tuto kasační stížnost podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je přípustná, neboť je z jejího obsahu zřejmé, že stěžovatel uplatňuje kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Nejvyšší správní soud za této situace napadený rozsudek krajského soudu v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve konstatuje, že v nyní projednávané věci není otázkou sporu rozdílné hodnocení stěžovatelova zdravotního stavu jednotlivými posudkovými komisemi, jelikož relevance posouzení zdravotního stavu stěžovatele s ohledem na stupeň invalidity je závislá na zodpovězení otázky, jež je pro posouzení projednávané věci stěžejní, a to zda stěžovatel v rozhodném období před vznikem plné invalidity, resp. částečné invalidity, získal potřebnou dobu pojištění pro vznik nároku na plný (částečný) invalidní důchod. Jelikož je otázka posouzení stupně stěžovatelovy invalidity ve vztahu k otázce získání potřebné doby pojištění pro vznik nároku na invalidní důchod sekundární, Nejvyšší správní soud se jí dále nebude zabývat, neboť její zodpovězení není pro posouzení projednávané věci potřebné.

Podle § 39 zákona o důchodovém pojištění je pojištěnec plně invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %, nebo je schopen pro zdravotní postižení soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek.

Podle § 40 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění činí potřebná doba pojištění pro nárok na plný invalidní důchod u pojištěnce ve věku nad 28 let pět roků, přičemž podle odst. 2 citovaného ustanovení se potřebná doba pojištění zjišťuje z období před vznikem plné invalidity, a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních deseti roků před vznikem plné invalidity.

Stěžovatel se narodil dne 13. 11. 1952, jde tedy ve smyslu zákona o důchodovém pojištění o pojištěnce staršího 28 let. Žádost o přiznání plného invalidního důchodu uplatnil dne 3. 11. 2004 a na základě odborného lékařského posudku Okresní správy sociálního zabezpečení, pobočky Brno - venkov, ze dne 9. 11. 2005, byl stěžovatel shledán plně invalidním od 28. 6. 2005. Dle § 40 zákona o důchodovém pojištění se potřebná doba pojištění zjišťuje z posledních deseti roků před vznikem plné invalidity, tj. v tomto konkrétním případě je obdobím rozhodným doba od 28. 6. 1995 do 27. 6. 2005. Z dávkového spisu stěžovatele, z osobního listu důchodového pojištění ze dne 19. 3. 2007, Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel získal v rozhodném období, i po dodatečném započtení doby zaměstnání u Českých drah, a. s., pouze 1 rok a 205 dní pojištění. Stěžovatel v řízení před správním orgánem, jakož i v řízení před správním soudem, neprokázal potřebnou dobu pojištění pro nárok na plný invalidní důchod podle § 40 odst. 1 a 2 zákona o důchodovém pojištění, přičemž tato doba nevyplývá ani z dávkového spisu stěžovatele, nesplnil tedy jednu z nutných podmínek pro přiznání nároku na plný invalidní důchod podle § 38 zákona o důchodovém pojištění.

Nejvyšší správní soud se již ve své konstantní judikatuře k obdobné problematice vyslovil, např. v rozsudku ze dne 30. 1. 2004, č. j. 4 Ads 49/2003 - 29, dostupném na www.nssoud.cz, v němž konstatoval, že „pokud plně invalidní pojištěnec starší 28 let nezískal ke dni vzniku plné invalidity potřebnou dobu pojištění nejméně 5 roků, jež je zjišťována zpoledních 10 roků před vznikem invalidity, a nezískal ji ani následně po přičtení další doby pojištění získané po vzniku plné invalidity, nárok na plný invalidní důchod mu nevznikl (§ 38 písm. a/, § 40 odst. 1 a 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění).“

K námitce stěžovatele týkající se období, z něhož se potřebná doba pojištění pro vznik nároku na plný invalidní důchod zjišťuje, Nejvyšší správní soud uvádí, že není rozhodné datum podání žádosti o přiznání plného invalidního důchodu, ale naopak datum, k němuž byl stěžovatel lékařskou posudkovou komisí shledán plně invalidním. Proto se v projednávané věci žalovaná nedopustila pochybení, když za rozhodné období, z něhož byla potřebná doba pojištění zjišťována, označila dobu od 28. 6. 1995 do 27. 6. 2005, neboť stěžovatel byl na základě posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Brno - venkov shledán plně invalidním od 28. 6. 2005.

Ohledně dalšího zaměstnání, na nějž stěžovatel v kasační stížnosti poukazoval, nelze než konstatovat, jak sám stěžovatel do protokolu z jednání před Krajským soudem v Ostravě uvedl, že se zřejmě jednalo o práce vykonávané mimo pracovní vztahy, za něž neodváděl příslušným správním orgánům pojistné, a tudíž tyto doby nelze pro účely důchodového pojištění započítat.

Ke stěžovatelově námitce spočívající v požadavku započtení doby vazby pro účely důchodového pojištění Nejvyšší správní soud nad rámec tohoto rozhodnutí, jelikož stěžovatel námitku v řízení před soudem neuplatnil, ač tak učinit mohl (§ 104 odst. 4 s. ř. s.), uvádí, že „pokud žalobce nebyl ve vazbě k výkonu práce zařazen, nelze mu uvedenou dobu jako dobu pojištění hodnotit. Pokud žalobce nebyl zařazen k pravidelnému výkonu prací ve vazbě, Česká správa sociálního zabezpečení z této skutečnosti vychází a nemůže přiblídnout k okolnostem, za jakých k zařazení žalobce k pravidelnému výkonu prací ve vazbě nedošlo (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 2. 2008, č. j. 6 Ads 58/2007 - 266, dostupný na www.nssoud.cz).“

Stěžovateli se nepodařilo prokázat potřebnou dobu pojištění podle § 40 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, čímž nesplnil podmínky stanovené § 38 citovaného zákona pro nárok na plný invalidní důchod. Potřebná doba pojištění nevyplývá ani z dávkového spisu stěžovatele, a proto krajský soud nepochybil, když žalobu proti napadenému rozhodnutí o zamítnutí žádosti o plný invalidní důchod pro nedůvodnost zamítl.

Kasační stížnost byla z výše uvedených důvodů jako nedůvodná zamítnuta (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1, 2 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v řízení úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů řízení nepřísluší. Žalované, ač byla v řízení úspěšná, takové právo ze zákona nenáleží.

Stěžovateli byl pro řízení o kasační stížnosti usnesením Krajského soudu v Ostravě č. j. 43 Cad 44/2006 - 79 ze dne 22. 10. 2007 ustanoven zástupce, advokát JUDr. Štefan Páleník, se sídlem Masarykovo náměstí 1484, 530 02 Pardubice. Nejvyšší správní soud zástupci přiznal podle § 35 odst. 8 s. ř. s. odměnu ve výši 2 x 500 Kč, za dva úkony právní služby spočívající v sepsání kasační stížnosti ze dne 3. 7. 2007 a v doplnění kasační stížnosti ze dne 30. 10. 2007 podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, a dále náhradu hotových výdajů ve výši paušální částky 300 Kč za jeden úkon podle § 13 odst. 3 citované vyhlášky, celkem 1600 Kč. Nejvyšší správní soud neuznal úkon právní služby spočívající v převzetí a přípravě právního zastoupení, jelikož právní zástupce neprokázal uskutečnění první porady s klientem dle § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb. Jelikož ustanovený advokát není plátcem daně z přidané hodnoty, Nejvyšší správní soud tuto částku o částku odpovídající dani, jež se odvádí podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, nezvýšil. Ustanovenému zástupci se přiznávají náhrady nákladů v celkové výši 1600 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. června 2008

JUDr. Bohuslav Hnízdl
předseda senátu